

Resumé

"Interferens" af Johannes V. Jensen handler om et lyrisk jeg, der ligger søvnløs en nat. Jeget ligger i et stille rum, men selvom der er helt ro, oplever jeget at høre lyde i stilheden. Lydene kommer indefra jegets indre.

Jegets indre er splittet og uroligt i digtet. På den ene side føler jeget, at livet er levende, varmt og spændende. Men på anden side føler jeget også, at jegets krop og liv er livløst, koldt og meningsløst. Det er, som om der er to livsbevidstheder eller livssyn fanget indeni jeget, og de to bevidstheder kan ikke forenes.

Jeget oplever af den grund en række voldsomme sammenstød af forskellige følelser, tanker og refleksioner, mens det ligger søvnløs: Det positive og optimistiske livssyn støder ind i et negative og pessimistiske livssyn. Når de to livssyn støder sammen, er det, som om de forstærker hinanden, og jeget bliver derfor kun mere urolig og splittet.

Den almindelige hverdag, hvor man børster tænder, går i bad og tager sko på, fremstilles som noget harmonisk og roligt, men også som en række meningsløse, ligegyldige gentagelser. Jeget virker ikke til at kunne beslutte, hvad det egentligt synes om livet. På den ene side er det fyldt med spænding og lyst, og på den anden side er det fyldt med elendighed og skuffelse.

Digtet slutter med, at jeget fortsat ligger søvnløs. Lydene i rummet er kun blevet højere, og de mange tanker støder stadig sammen. Jeget får derfor ingen ro til sidst.

Fortæller og personer

Digtet er fortalt af et lyrisk jeg

Interferens af Johannes V. Jensen har et lyrisk jeg. Det er altså det lyriske jeg, der er digtets fortæller. Det betyder, at fortælleren er tydeligt til stede i digtet som et "jeg". Det ser vi allerede i strofe 1: "Den blaa Nat er saa stille. Jeg ligger søvnløs."

Jeget optræder i alle digtets strofer på nær det sidste. Det vil sige, at jegets stemme er meget tydelig i digtet. Det er jeget, der er det altomfattende omdrejningspunkt. Der optræder ikke noget du, og der optræder ikke andre aktører i digtet. Alting kredser om jegets situation.

Virkning

Det lyriske jeg er hovedpersonen i digtet. Hele digtet er fortalt af det lyriske jeg, og vi følger jeget på tværs af alle stroferne på nær den sidste. Det bevirker, at vi får adgang til jegets bevidsthed. Det er især jegets tanker, følelser og stemninger, der står i centrum.

Digtet har en indre synsvinkel

"Interferens" har en indre synsvinkel. En indre synsvinkel vil sige, at situationen i digtet ses inde fra jegets subjektive vinkel (dette kaldes også 'indefra-syn'). Den indre vinkel er tydelig digtet igennem.

Vi hører i strofe 1 om jegets situation: "Jeg ligger søvnløs", og i de følgende strofer får vi gradvist mere og mere adgang til jegets tanker og følelser.

Adgangen til tankelivet ser vi for eksempel også her: "Længe tænker jeg med iskold Ro /paa den flammende Utaalmodighed, der er min Skæbne". Dermed får vi indsigt i, hvordan jegets tanker om sin skæbne tager form i den søvnløse situation.

Jegets følelser hører vi om i strofe 6: "Aldrig har der været følt smærteligere Hovmod,/end det jeg alene føler ved Besiddelsen af mit Sinds/Knivsystemer". Her ser vi, hvordan jeget udtrykker sine følelser af hovmod, dvs. overdreven selvtillid, når sindets knivsystemer sætter sig igennem. Det føler sig altså selvsikker på trods af eller måske på grund af de komplekse følelser og tanker, det oplever om natten.

Virkning

Den indre synsvinkel giver læseren dyb indsigt i jegets indre liv. Vi får først skildret jegets søvnløse situation, og dernæst får vi gradvist adgang til jegets tanker og følelser. Den indre synsvinkel bevirker altså, at vi kommer helt tæt på det lyriske jeg. Man kan som læser få en fornemmelse af, at man læser om en faktisk eksisterende person, når man kommer så langt ind i jegets følelser og tanker. Det giver digtet en intens intimitet.

Digtets fokus er jeget, der er fanget i modsætningerne

Det lyriske jeg er digtets hovedperson, og der indgår kun jeget som person i digtet. Det er derfor jegets situation, der beskrives fra første til sidste strofe.

Først ligger jeget søvnløs, og derefter begynder tankerne og følelserne at fare afsted. I denne tilstand er det modsætningerne, der styrer jeget. Følelsen af skiftevis kulde og varme, stilhed og larm, tomhed og fylde dukker op, og jeget beskrives som en person, der er fanget i disse modsætninger. I den sidste strofe er tilstanden kun blevet værre. Stilheden "vider sig og klunger, hviner, skinger!".

Jeget gennemgår således et forløb, hvor søvnløsheden kun tager til som følge af de mange tanker og følelser, der driver igennem jeget. Jeget er styret af et "skrigende Forhold mellem alle iøvrigt harmoniske Virkeligheder". Det vil sige, at jeget er fanget i en modsætningsfyldt spænding mellem en række virkelighedsopfattelser, som alle indgår i et "skrigende Forhold" i jegets indre liv. Det er denne modsætningsfyldte spænding, der karakteriserer jeget i digtet.

Jeget kommer ikke ud af modsætningerne. Jeget bliver fanget i modsætningerne og kommer ikke ud af sin søvnløse tilstand.

Sproglige virkemidler

Modsætninger peger på digtets tematik

Johannes V. Jensens Interferenstt indeholder flere forskellige modsætninger. Der hersker modsætning mellem stilhed og larm (strofe 1fl, tomhed og fylde (strofe 2fl, kulde og varme (strofe 3fl, og i digtets tredjesidste strofe sammenfatter digtet tematikken: "To diametralt modsatte Livsbevidstheder mødes og skærpes/ i mit Hjærte.". Her ser vi, hvordan digtet direkte sætter fokus på modsætningstematikken. Det nævnes konkret, at jegets hjerte er præget af de "diametralt modsatte Livsbevidstheder". Dermed bliver det tydeligt, at jeget er styret af en række **modsætningsfulde følelser**. Det er disse følelser, som udgør jegets inderste kerne.

Denne **modsætning og splittelse** ser vi også i det følgende citat: "jeg nærer en sønderdelende Proces i mit Hoved, saa saare jeg / tænker.". Her skal den sønderdelende Proces forstås som den interferens, som digtet er bygget op om.

Virkning

Digtets mange modsætninger peger på tematikken, fordi de fremhæver en bevidsthed, der er styret af modsatrettede kræfter eller "Livsbevidstheder", som det hedder i digtet.

Digtet giver os på den måde som læsere indtryk af, at jeget er fanget i en splittet bevidsthed. Søvnløsheden får jeget til at tænke og vride sig over sin situation. I denne tilstand kommer de modsatrettede følelser for alvor til udtryk.

Digtet kombinerer høj og lav stil

Digtet kombinerer høj og lav stil. Denne kombination ser vi tydeligt i overgangen fra strofe 2 til 3. I strofe 2 er stilen høj. Der anvendes kraftige følelsesladede udtryk, og tonen er højtidelig:

Længe tænker jeg med iskold Ro
paa den flammende Utaalmodighed, der er min Skæbne.

Den høje stil ser vi her i brugen af abstrakte begreber som "Utaalmodighed" og ikke mindst ordet "Skæbne", som sætter en højstemt og formel tone. Ordet skæbne forbindes ofte med religion, dvs. ens skæbne overfor Gud. Derfor får digtet her en mere højtidelig tone, da det anvender et ord, der har en lang historie, og som forbindes med religiøse overbevisninger og ældre tiders digtning.

I strofen umiddelbart efter ser vi, hvordan **digtet slår over i lav stil**:

I Morgen skal jeg konfronteres med Vaskefad, Skohorn,
Tandbørste og hele Historien,
Tobak og Solskin og Tuborg fra Fad.

Digtet går altså fra at bruge begreber som "flammende Utaalmodighed" og "Skæbne", der angiver høj stil til at bruge hverdagsagtige fænomener som "Vaskefad" og "Tuborg fra fad", der angiver lav stil. Det giver digtet en dynamisk svingning mellem et abstrakt sprog med høj sproglig stil og et konkret, hverdagsligt sprog med lav sproglig stil.

Virkning

Kombinationen af høj og lav stil understreger den interferens, som digtet handler om. På den ene side er jeget og dets sprog opladet med "Eder og Livslyst". Det har overskud, også til at formulere sig højtideligt. På den anden føler jeget også, at livet er fyldt med de samme hverdagslige rutiner med "Vaskefad, Skohorn, Tandbørste" osv. Denne meningsløse hverdag står i kontrast til de store følelser, jeget også føler.

Blanding af høj og lav stil gør også, at vi oplever digtet som moderne. "Interferens" er således et tidligt eksempel på moderne digtning, fordi det blander stillejerne og inddrager hverdagsfænomener som "Tuborg fra Fad" i et ellers højstemt og alvorfuldt digt. Kombinationen af stillejer er især typisk for digte efter 1960, men i dette digt har digteren altså været tidligt på færde med at kombinere høj og lav stil.

Digtet indeholder sproglige nydannelser

"Interferens" gør brug af sproglige nydannelser og uventede metaforer. Et eksempel på en sproglig nydannelse ser vi i strofe 6:

Aldrig har der været følt smærteligere Hovmod,
end det jeg alene føler ved Besiddelsen af mit Sinds
Knivsystemer.

Her er det vendingen "mit Sinds Knivsystemer", som udgør nydannelsen. Jeget beskriver sit sind som domineret af en række "Knivsystemer", hvilket skal forstås i forlængelse af de modsatrettede følelser, jeget føler. Jeget oplever sin bevidsthed som "skærende". Det er en oplevelse, som det lyriske jeg sammenfatter i den sproglige nydannelse: sindets knivsystemer. Modsætningerne skærer i bevidstheden som knive.

Virkning

Nydannelsen gør, at vi skal forestille os noget, vi aldrig har før har set eller hørt om. Når vi læser det lyriske jeks beskrivelse af sit sinds "Knivsystemer", appellerer det derfor til vores fantasi. Vi bliver først overraskede over det lidt mærkelige udtryk, men når man tænker mere over det og kan se det for sig, og genkender man måske følelsen. På den måde gør nydannelsen det muligt at sige noget universelt og alment på en ny og kreativ måde.

Fortolkning & Tema

Fortolkning

Johannes V. Jensens "Interferens" er et digt, der handler om, hvordan et lyrisk jeg er fanget mellem to "Livsbevidstheder", dvs. tanker om hvad livet er. På den ene side oplever jeget, at dagen fyldt med "Tobak og Solskin og Tuborg fra Fad" er "Topnoteringen af menneskelig Lykke". På den anden side tænker det om natten, at det hele er en "dum og sørgelig Fiktion". Det svinger konstant frem og tilbage mellem disse to modsatrettede idéer om, hvad livet er, og denne svingning skaber sammenstød i jegets indre.

Sammenstødene ser vi først og fremmest i digtets mange modsætninger. På den ene side oplever jeget en voldsom indre aktivitet. På den anden side ligger jeget som en livløs. På den ene side glæder jeget sig til at skulle stå op og gribe dagen og drikke fadøl. På den anden side oplever jeget livet som en sørgelig fiktion, dvs. som om det hele er konstrueret og værdiløst. Alle jegets tanker om verden og livet er altså styret af modsatrettede kræfter, som gør det umuligt for jeget at finde ro.

Denne voldsomme bevægelse i jegets indre skildres også gennem billedsproget. Det oplever, at dets indre opfører sig som en maskine, der arbejder på højtryk for at finde ud af, hvilket livssyn der er det rigtige for jeget, men i digtet når jeget aldrig frem til et svar. I stedet må det ligge søvnløs og lytte til "Knagen af Akslerne", der er et billede på, hvordan dets tanker og følelser støder smertefuldt sammen.

Sammenstødet mellem de indre kræfter ser vi også i titlen. Når to bølger støder mod hinanden, skabes der interferens, og det er dette sammenstød, som det lyriske jeg overfører til at beskrive sin indre tilstand. Det føler en "sjælelig Interferens", når de modsatrettede tanker og følelser møder hinanden om natten.

Tema

Digtets tema er sammenstødet af forskellige livsbevidstheder. På den ene side har jeget et optimistisk livssyn, der om dagen fylder jeget med tillyst. På den anden side har jeget et pessimistisk livssyn, der hver nat får alting til at virke meningsløst.

Digtet udtrykker på den måde jegets indre splittelse. Jeget ligger søvnløs om natten, fordi det ikke kan få sine to livsbevidstheder til at forenes. De bevæger sig som bølger i hver sin retning, og der skaber en urolig og ubehagelig følelse i jeget, der billedligt skildres som en tjsjælelig Interferenstt.